

Zdravá krajina – náš domov

Krajinné plánování a význam drobných přírodních prvků
v kulturní krajině

Mgr. Vladimír Ledvina

www.krajinotvorba.cz

Zdravá krajina – náš domov

KRAJINA: - „Část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“ (Zákon 114/92 Sb.)

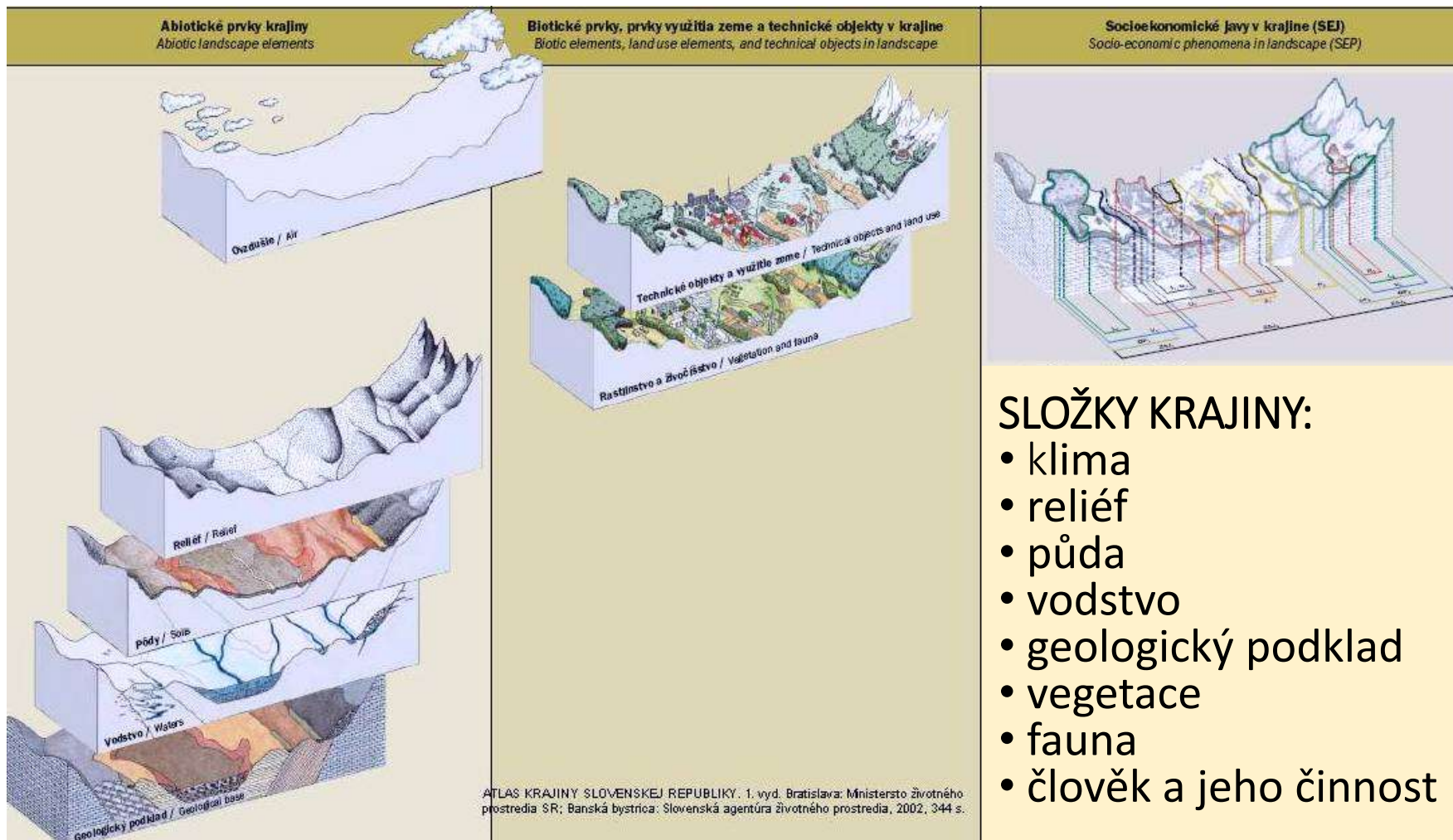

Zdravá krajina – náš domov

KRAJINA: - „Část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

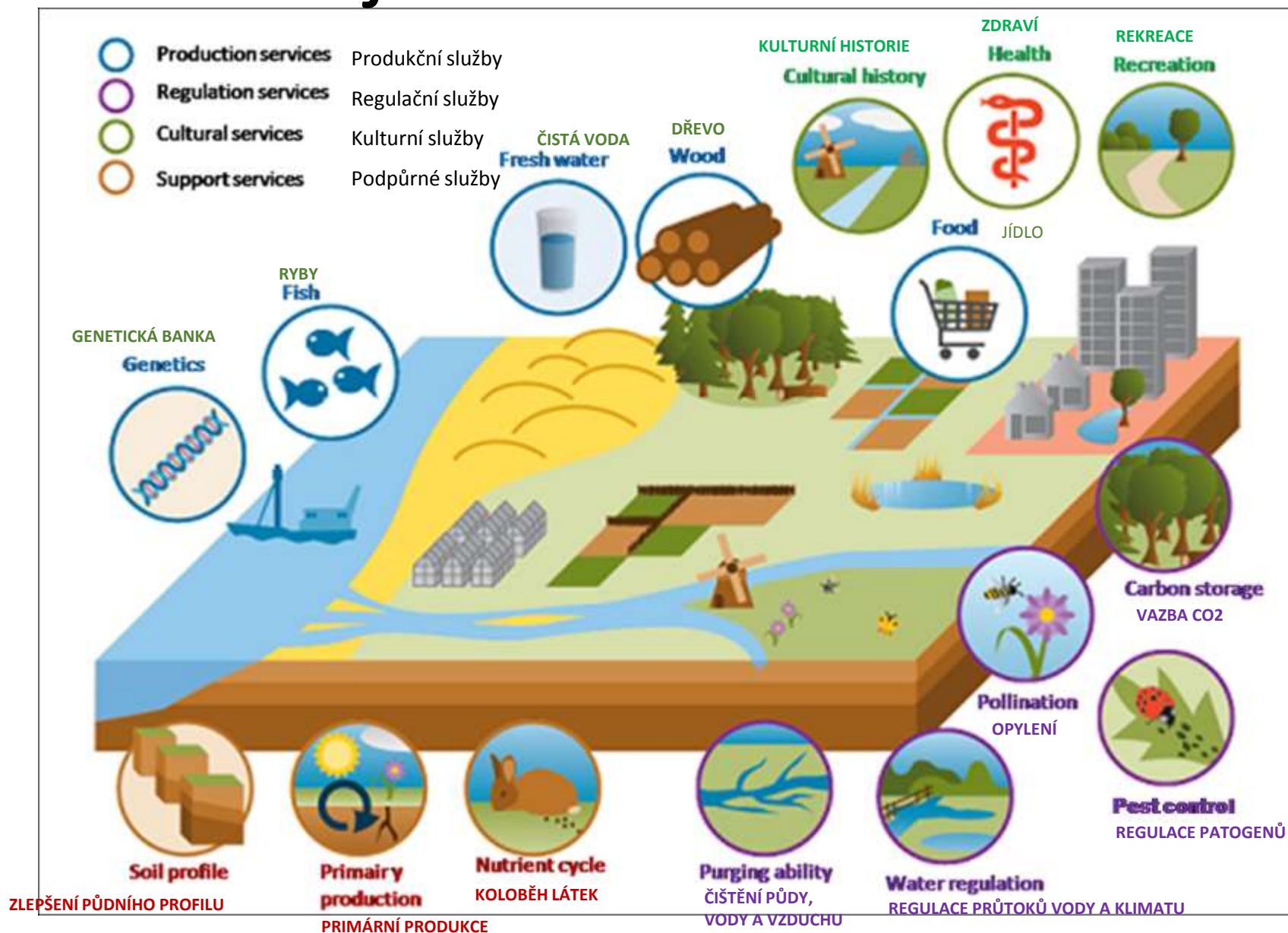

Zdravá krajina – náš domov

Zdravá krajina - EKOLOGICKÉ SLUŽBY

Zdravá krajina – hlavní ukazatele

- zajištění / ochrana zdrojů a kvality vody
- trvale udržitelná kvalita a množství půdy
- zachování a podpora biodiverzity
- ekologicky stabilní
- dokáže zmírnit dopady škodlivých vlivů zvenčí
- příjemné místo pro život (práce, rekreace,...)

Zdravá krajina - kvalita života =

... „dostupnost možností, ze kterých si člověk může vybírat při naplňování svého života.“...

Do lužního řesa se voda rozlévá, aniž by tady způsobila škody: vzácný ekosystém je na pravidelné záplavy zvyklý.

Zdravá krajina – hlavní ukazatele

- zajištění / ochrana zdrojů a kvality vody

Zdravá krajina – hlavní ukazatele

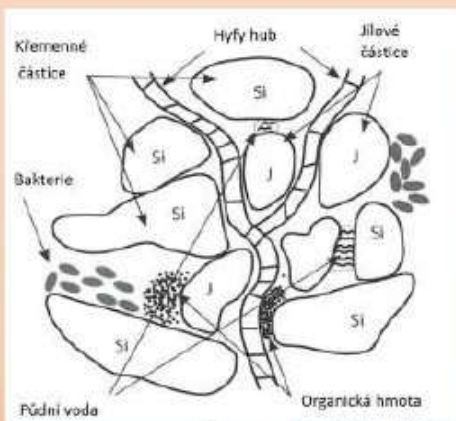
- trvale udržitelná kvalita a množství půdy

Půdní struktura

Půdní struktura je prostorové uspořádání jednotlivých pevných půdních částic a volného prostoru pórů.

(Převzato: Šantrůčková 2014)

Organická hmota se váže na anorganické látky a dává vznik půdním agregátům.

(Foto: Vopravil et.al. 2014)

Stabilní agregáty větší než 1 mm výrazně přispívají k dobré struktuře půdy a schopnosti půd zadržovat vodu.

Zdravá krajina = ekologicky stabilní krajina

Ekologická stabilita krajiny

EKOLOGICKÁ STABILITA je schopnost ekosystémů uchovat a reprodukovat své podstatné charakteristiky pomocí autoregulačních procesů. Je to schopnost ekosystémů vyrovnávat změny způsobené vnějšími i vnitřními činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce (zákon č. 17/1992 Sb., zákon č. 114/1992 Sb.).

Ekologická stabilita krajiny

EKOSYSTÉMY

- přírodní,...

Ekologická stabilita krajiny

EKOSYSTÉMY

- přírodní, přírodě blízké, ...

Ekologická stabilita krajiny

EKOSYSTÉMY

- přírodní, přírodě blízké, **antropogenní**

Ekologická stabilita krajiny

EKOSYSTÉMY

- stabilní / nestabilní

Zdroj: <https://zpravy.aktualne.cz>

Zdroj: <https://www.novinky.cz>

Ekologická stabilita krajiny

EKOSYSTÉMY

- stabilní / nestabilní

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- silné důsledky nepříznivých vlivů zvenčí a výkyvů počasí
- nedostatek kvalitních zdrojů (voda, ovzduší, potraviny,...)
- degradace půdy
- úbytek biodiverzity
- socio-ekonomické problémy (kriminalita, nezaměstnanost,...)

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- silné důsledky nepříznivých vlivů zvenčí a výkyvů počasí
- nedostatek kvalitních zdrojů (voda, ovzduší, potraviny,...)
- degradace půdy
- úbytek biodiverzity
- socio-ekonomické problémy (kriminalita, nezaměstnanost,...)

Zdroj: <https://m.brnenskadrba.cz/zpravy/spolecnost/11236-foto-hasici-se-v-suchych-dnech-nenudi-na-jizni-morave-horela-pole-i-zemedelska-technika.html>

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- degradace a eroze půdy

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- degradace a eroze půdy

Zdroj: <https://is.muni.cz/elportal/estud/pedf/js10/antropog/web/pages/2-5-antropogenni-petrogeneze.html>

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- degradace a eroze půdy

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- úbytek biodiverzity

Biodiverzita = variabilita všech žijících organismů včetně jejich ekosystémů a ekologických komplexů; zahrnuje diverzitu v rámci druhů, mezi druhy i diverzitu ekosystémů.

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- úbytek biodiverzity

VYHYNULÉ DRUHY OD R. 1600 DO R. 2000:

- - 500 druhů živočichů, 600 druhů rostlin, pravděpodobně však až 10 000 celkem
- 17 000 druhů je ohrožených
- 75 % rybářských lovišť je vyčerpáno
- Rychlost vymírání druhů se zvyšuje
- 75% hmyzu zmizelo z německých chráněných území

Drastický pokles množství hmyzu vážně ohrožuje život na této planetě

11. 2. 2019

638
Shares

623

4

Hmyz na planetě Zemi rychle směřuje k likvidaci. To hrozí "katastrofálním rozkladem přírodních ekosystémů", konstatuje první globální vědecká studie.

Více než 40 procent přírodních druhů hmyzu upadá a třetina je ohrožena, zjistila analýza. Rychlost likvidace hmyzu je osmkrát rychlejší než rychlost likvidace savců, ptáků a plazů. Celkové množství hmyzu každoročně klesá o 2,5 procenta, což znamená, že do sta let by hmyz mohl z této planety zmizet.

Zdroj: <https://blisty.cz/art/94475-drasticky-pokles-mnozstvi-hmyzu-vazne-ohrozuje-zivot-na-teto-planete>

Nezdravá krajina – hlavní ukazatele

- úbytek biodiverzity - dramatický úbytek včel a jiného opylujícího hmyzu

Nezdravá krajina – příčiny a souvislosti

- vlastnické vztahy, vztah k půdě, způsob hospodaření v krajině, vnější vlivy

Nezdravá krajina – příčiny a souvislosti

- vlastnické vztahy, vztah k půdě, způsob hospodaření v krajině, vnější vlivy

Zdroj: <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Nezdravá krajina – příčiny a souvislosti

- vlastnické vztahy, vztah k půdě, způsob hospodaření v krajině, vnější vlivy

Zdroj: <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Zdravá krajina – možnosti a potřeby

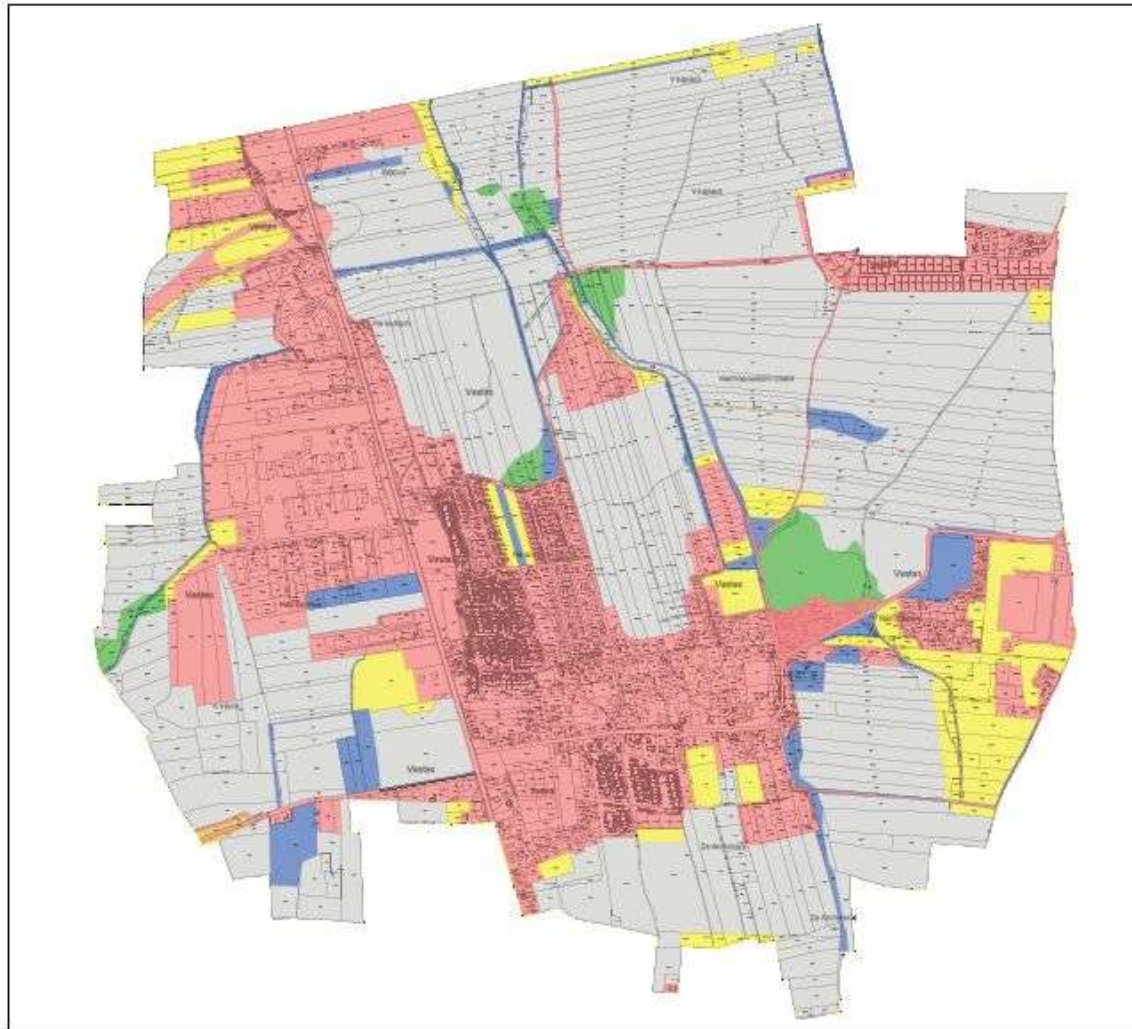
- monitoring (voda, půda, biotopy,...)
- změna hospodaření (pole, louky, lesy)
- ochrana ekologicky stabilních prvků a ploch
- ÚSES, územní plán, **krajinné plánování**
- pozemkové úpravy, krajinotvorné programy
- revitalizace vodních toků
- obnova krajinných prvků

Zdravá krajina – možnosti a potřeby

EKOLOGICKY VÝZNAMNÉ SEGMENTY KRAJINY - KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY

MAPOVÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU PŘÍRODY A KRAJINY
- VESTEC -
KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY

Stupeň ekologické stability (0-5)	Barva v mapě	Význam plochy z hlediska ekologické stability
0	červená	bez významu - bez přírodních vlnů, pro významové ÚSES bez významu, zastavěná a zemědělská plocha, přilehlé plochy...
1	šedá	vodní mealy - intenzivní využití antropogenního ekosystému s intenzívním vegetačním, omezením, vlnění, silná rozdělení vodní toky
2	žlutá	mealy - intenzivní lesy a pastviny, rozdělení lesní, vodní plochy a zastavěných ploch dle a žluté, silná rozdělení lesy
3	modrá	mealy - ekologické mealy s mealy, polokultivní lesy, přilehlé lesy a lesní společenstva a významným podílům přírodních rozdělení, významným vodní plochy a lesy se zastavěnými lesy, silná rozdělení lesy
4	zelená	valley - intenzivní lesy a pastviny a významným podílům přírodních rozdělení, významným vodní plochy a lesy se zastavěnými lesy, silná rozdělení lesy a významným podílům přírodních rozdělení
5	hnědá	významné valley - přilehlé vysokoborné lesy a pastviny, vodní plochy a významným podílům přírodních rozdělení, významným vodní plochy a lesy se zastavěnými lesy a významným podílům přírodních rozdělení

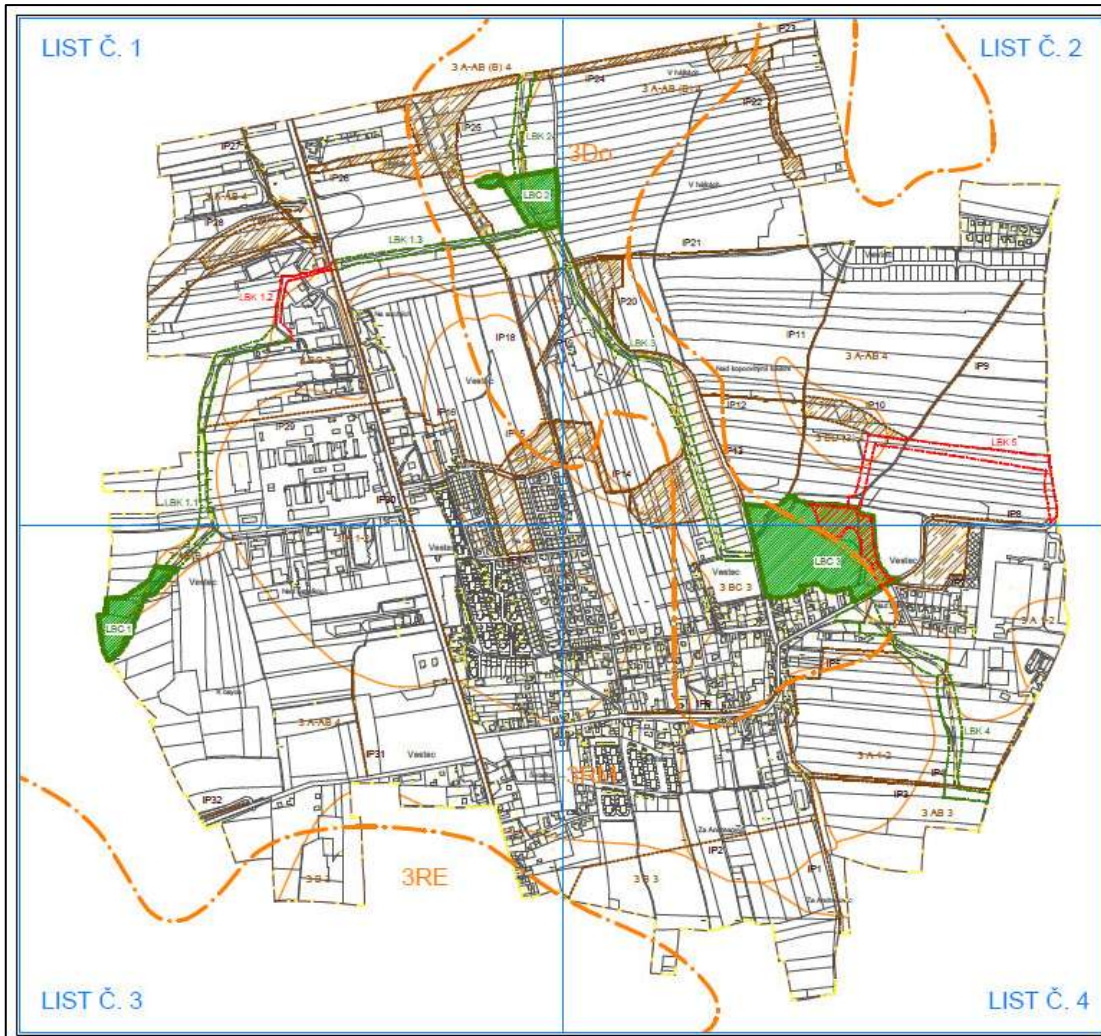

LEGENDA	
barva	stupeň ekologické stability
červená	0
šedá	1
žlutá	2
modrá	3
zelená	4
hnědá	5

MĚŘÍTKO: 1:5000 (A1)

Zdroj: Plán ÚSES obce Vestec, Ing. Klára Salzmann, PhD., 2014

ÚSES – ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY KRAJINY

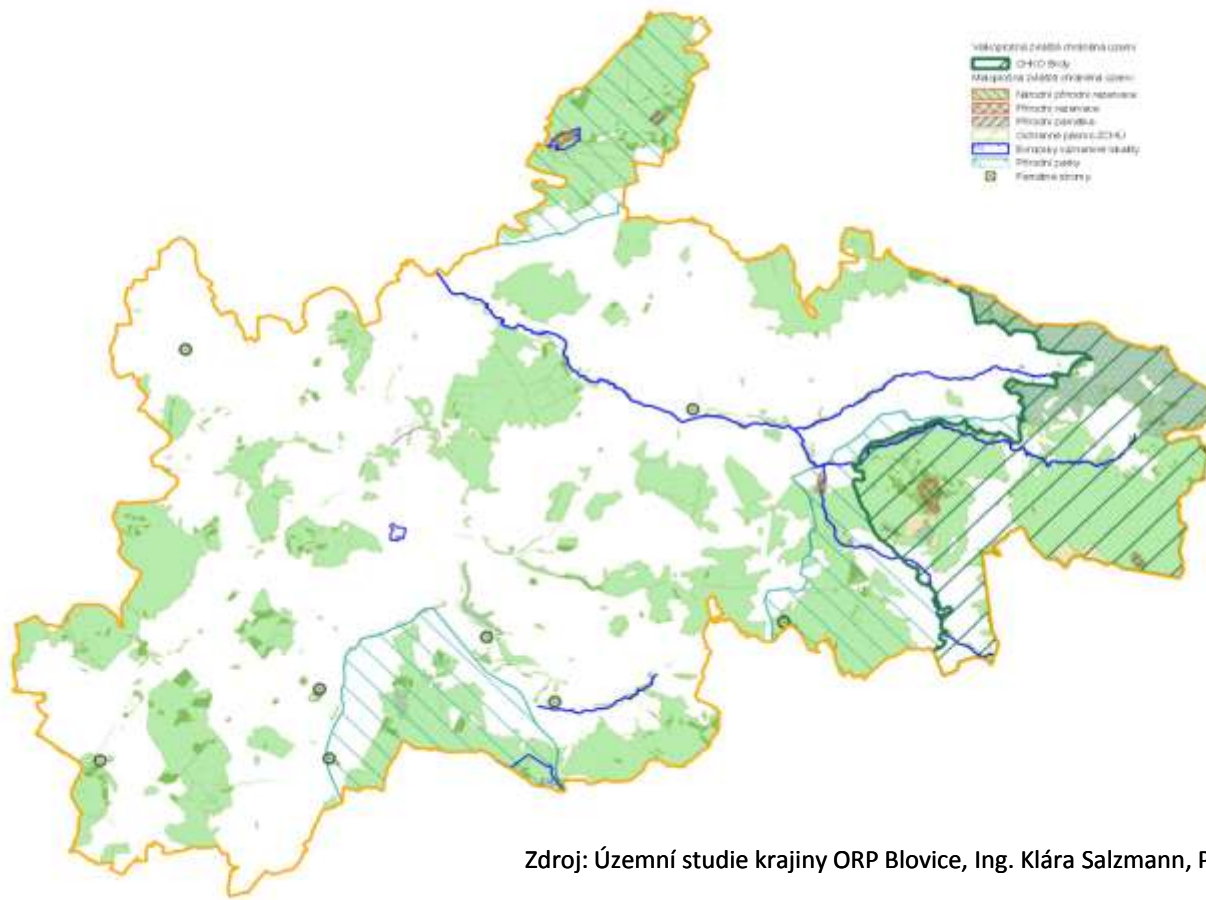
Zdroj: Plán ÚSES obce Vestec, Ing. Klára Salzmann, PhD., 2014

www.krajinotvorba.cz

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ - OCHRANA STÁVAJÍCÍCH HODNOT A FUNKČNÍCH STRUKTUR KRAJINY

- Zvláště chráněná území
- Památné stromy
- Lesy

Stávající způsob ochrany přírody a krajiny je nedostatečný

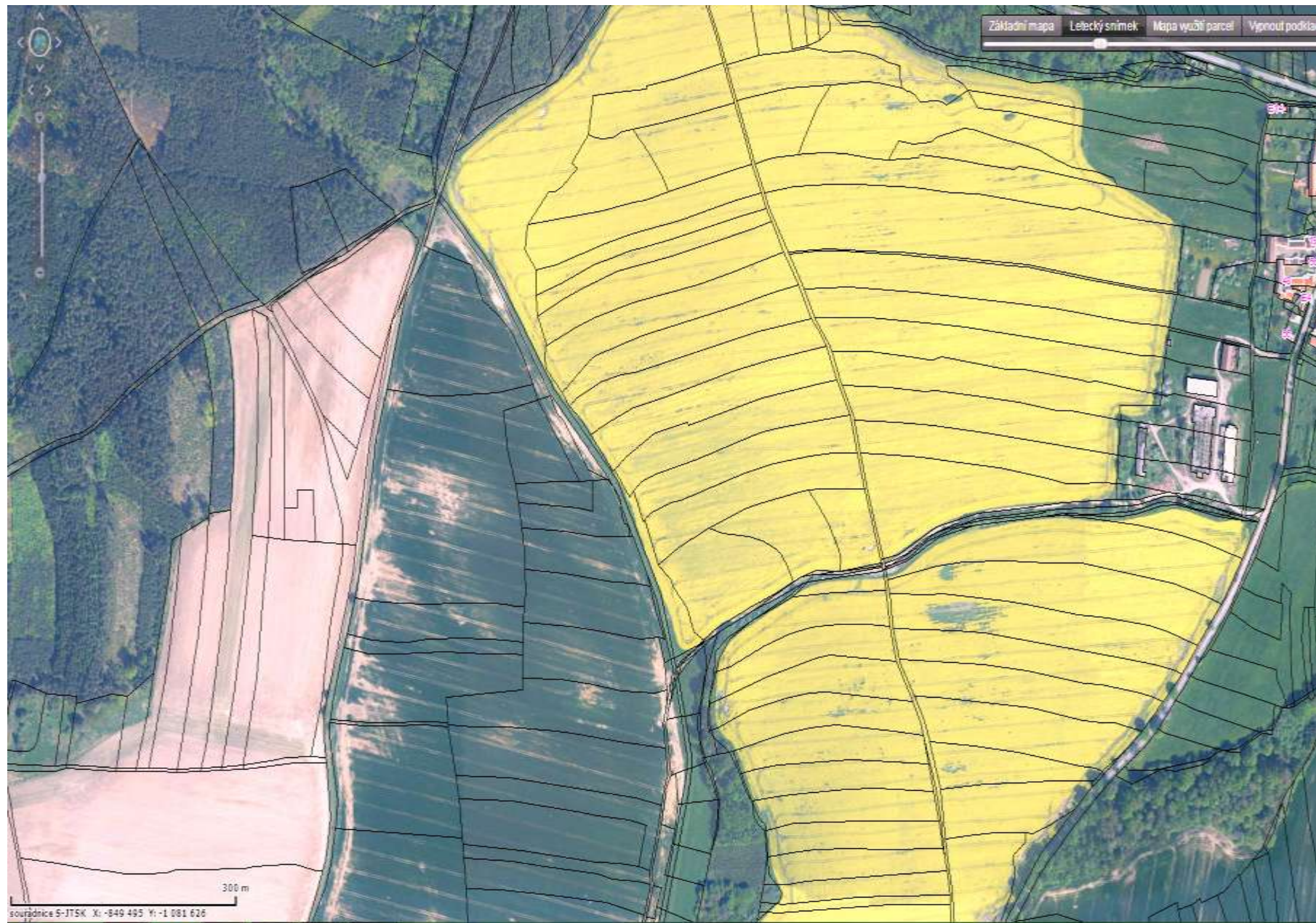

Stávající způsob hospodaření v krajině je neudržitelný

Stávající způsob hospodaření v krajině je neudržitelný

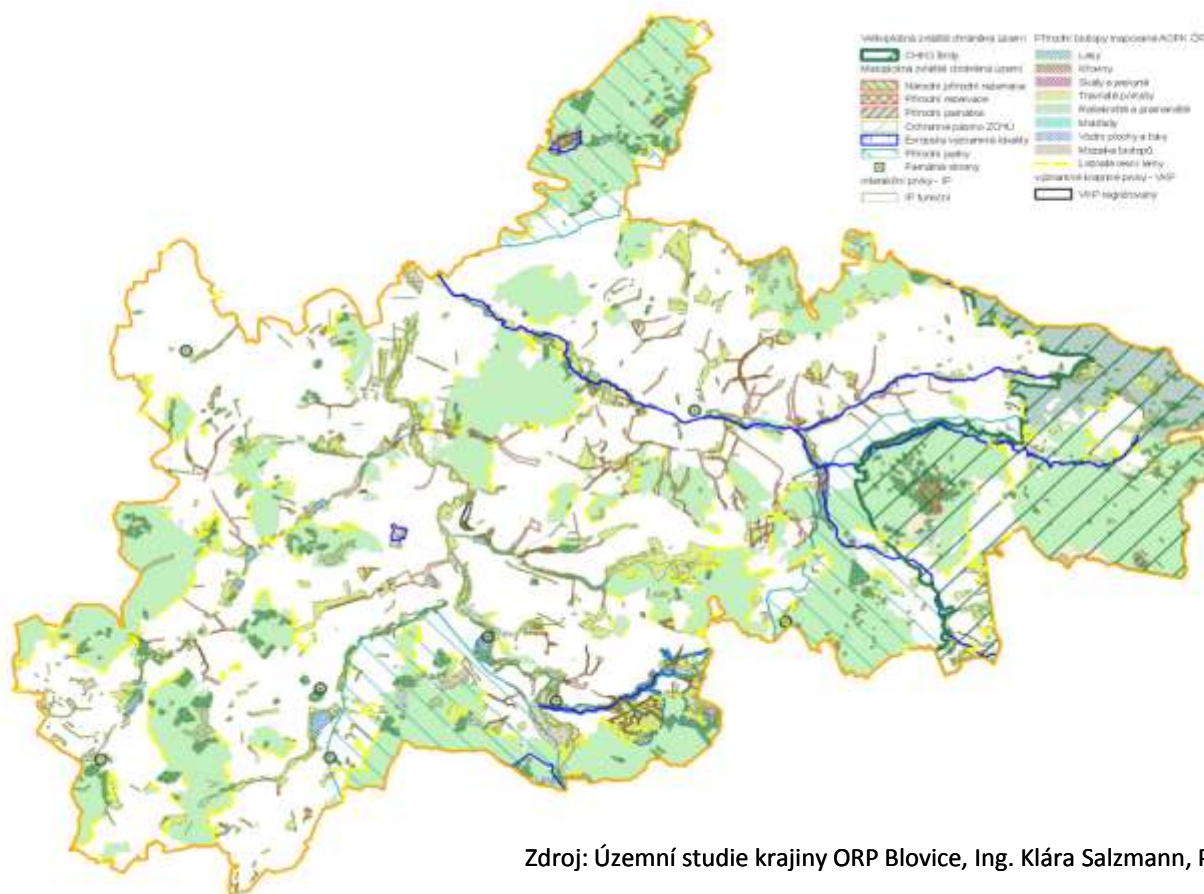
Stávající způsob hospodaření v krajině je neudržitelný

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ – POSÍLENÍ OCHRANY A FUNKCE STÁVAJÍCÍCH HODNOT A FUNKČNÍCH STRUKTUR

- Přírodní biotopy – lesy, louky, skály, křoviny, mokřady,
- VKP – údolní nivy

Zdroj: Územní studie krajiny ORP Blovice, Ing. Klára Salzmann, PhD., 2018

www.krajinotvorba.cz

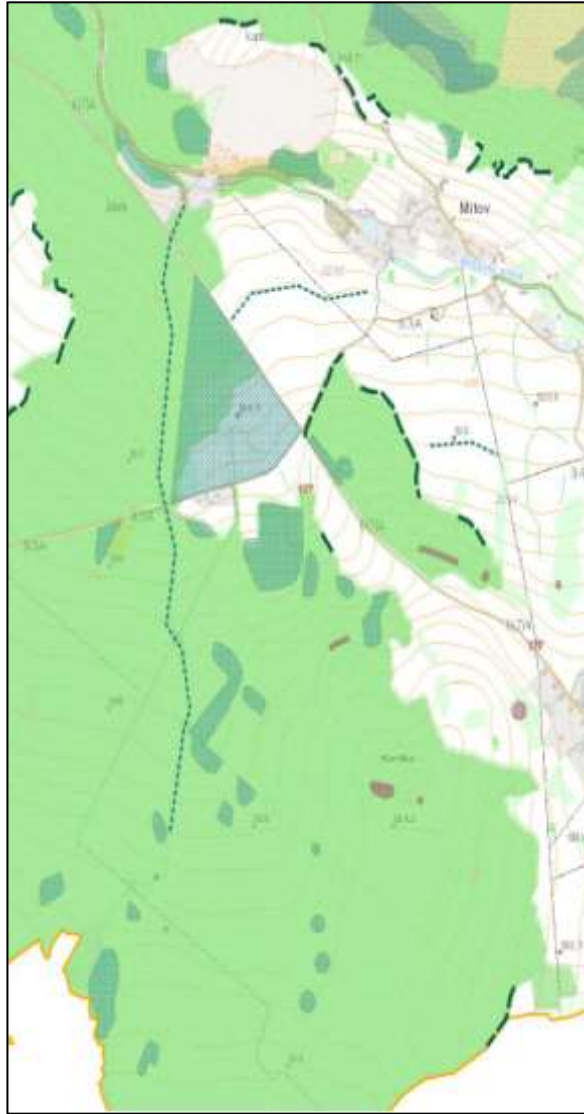

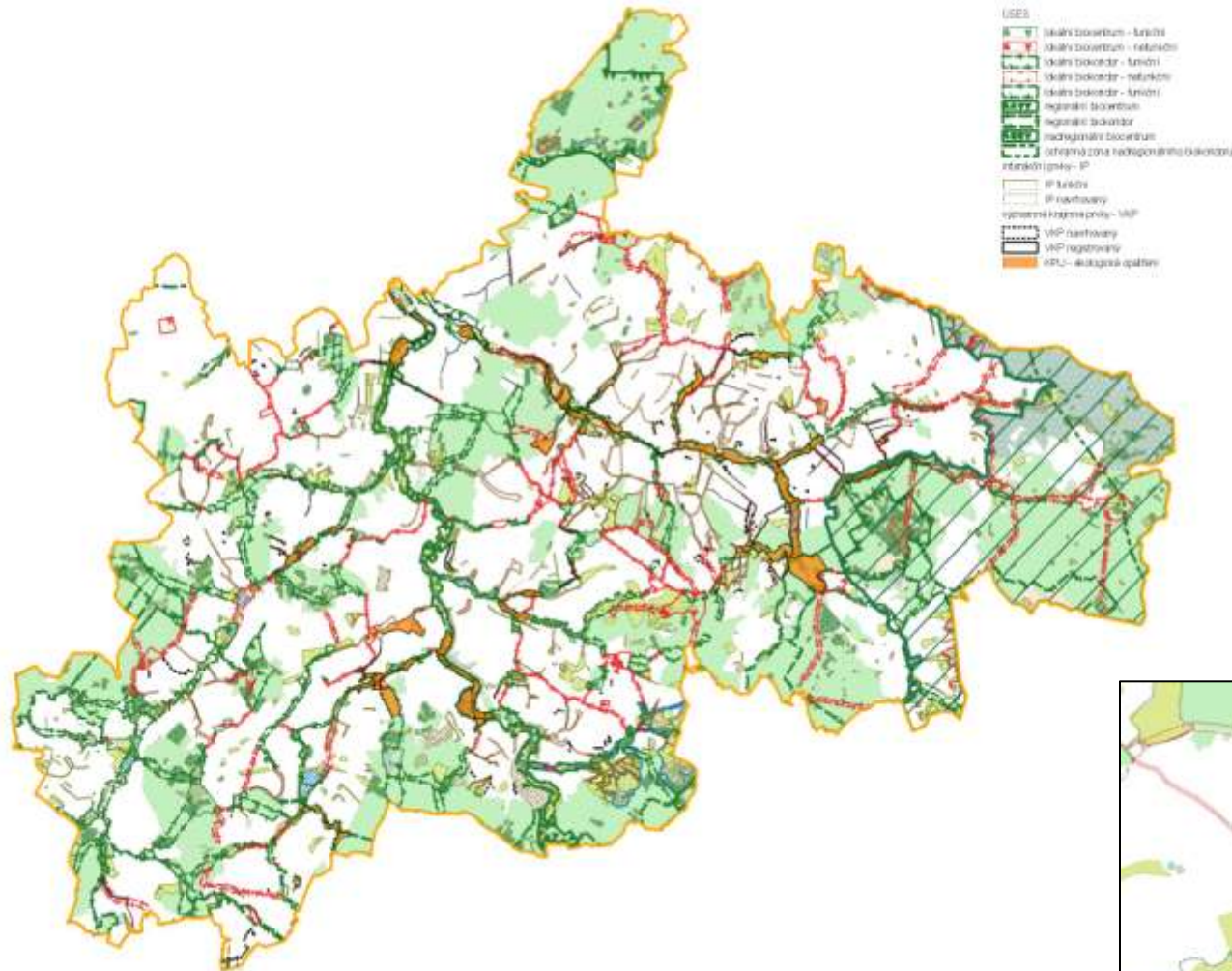
POSÍLENÍ OCHRANY A FUNKCE STÁVAJÍCÍCH HODNOT A FUNKČNÍCH STRUKTUR

- LESNÍ KRAJINA

- Listnaté lemy
- Říční krajina v lesích
- Lesní luhy a mokřady

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ - PROJEKTY A REALIZACE ÚSES, KPU,...

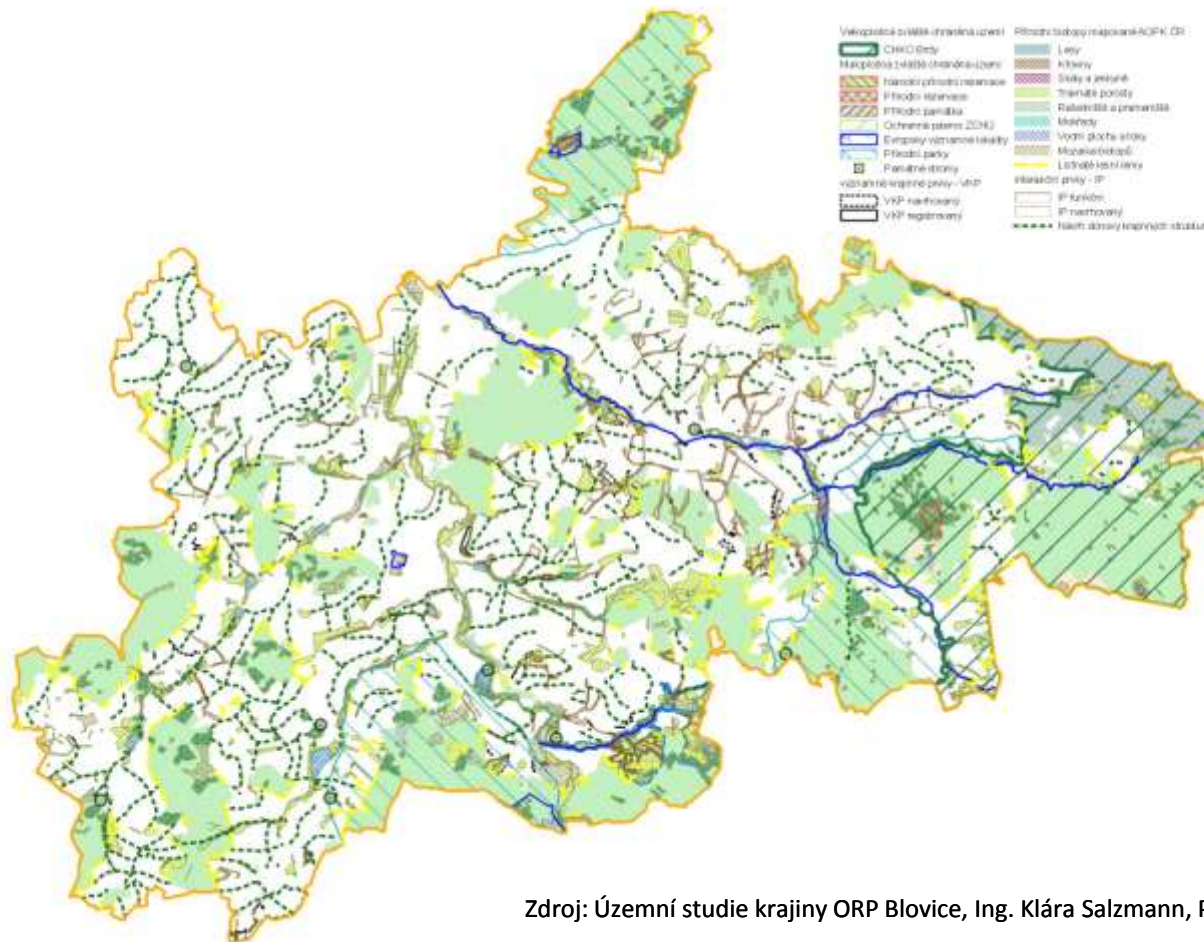
KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ - PROJEKTY A REALIZACE ÚSES, KPU,...

(příklad k.ú. Hlohovčice)

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ - DOPLNĚNÍ / NÁVRH OBNOVY FUNKČNÍCH STRUKTUR KRAJINY

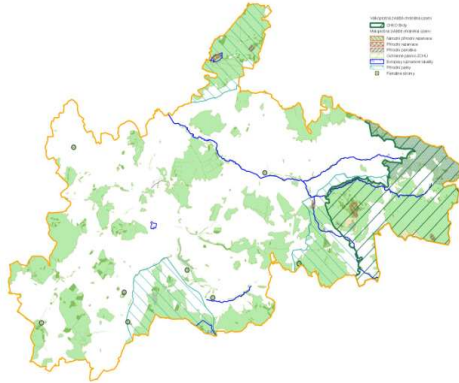
- Doprovodná vegetace vodních toků
- Doprovodná vegetace cest
- Remízky, meze, stromořadí
- Travnaté pásy

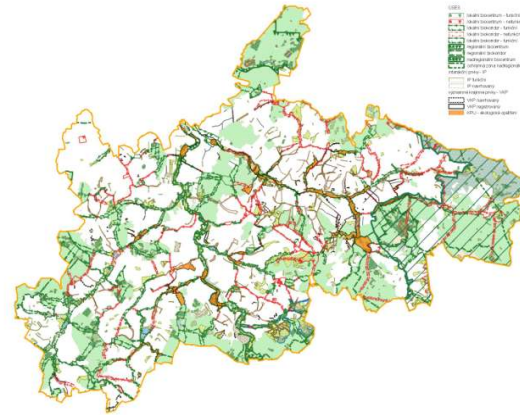

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ – KROKY NA CESTĚ KE ZDRAVÉ KRAJINĚ

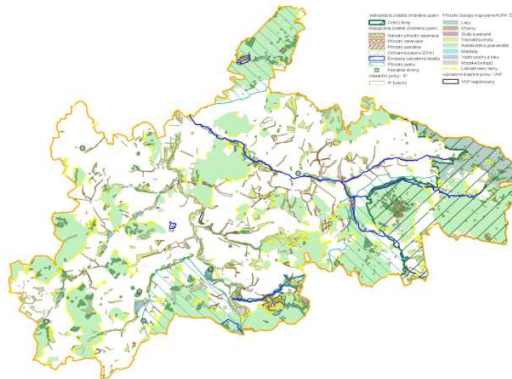
1. ochrana

3. revize

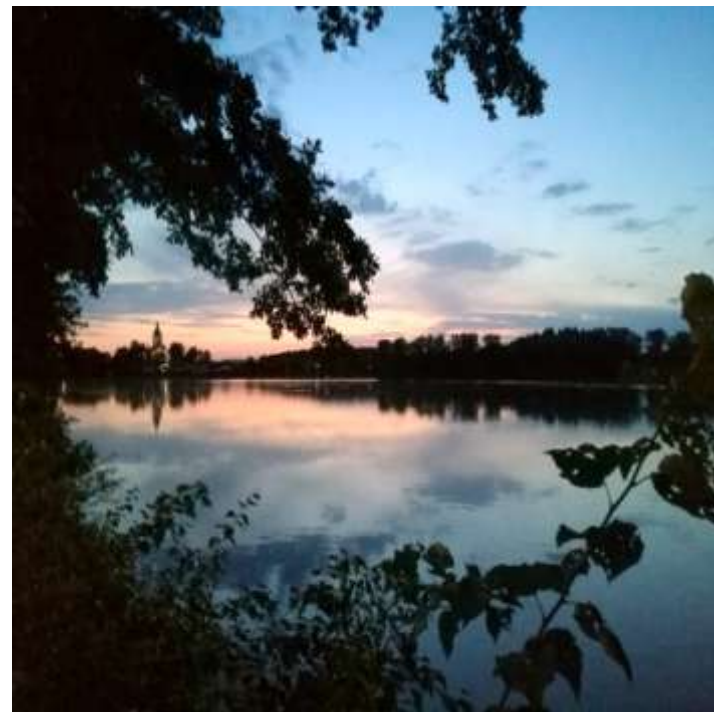
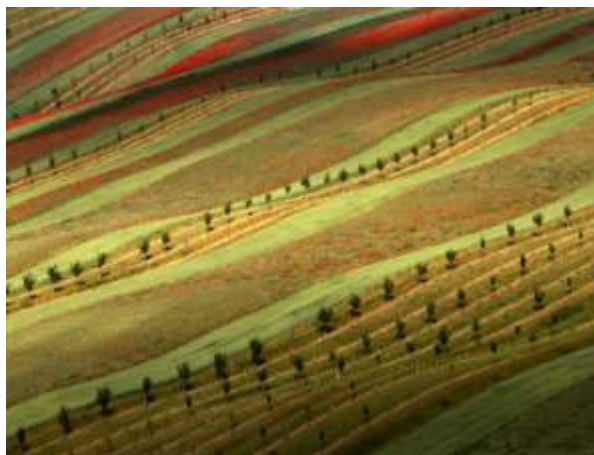
2. posílení

4. obnova

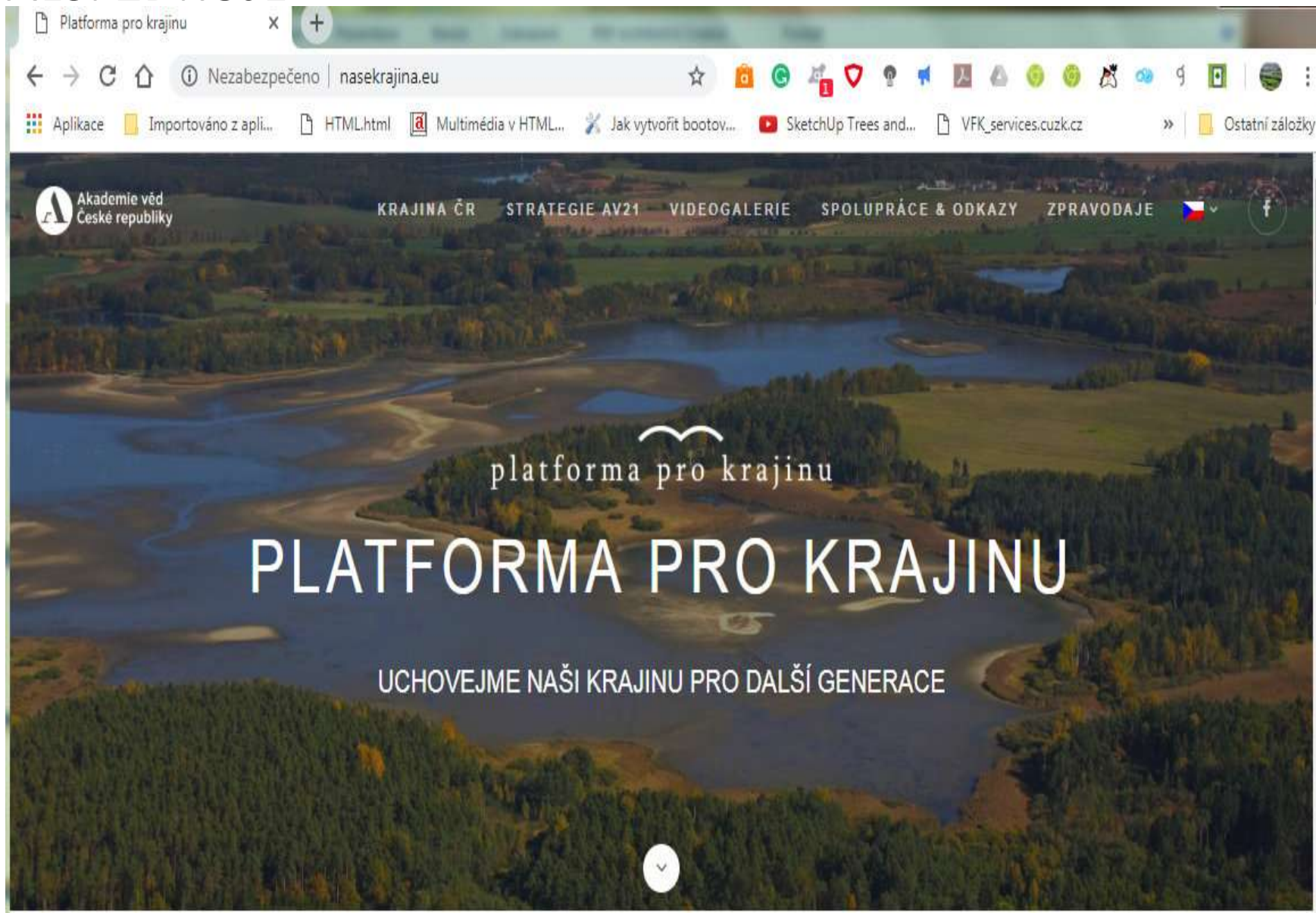

KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ – KROKY NA CESTĚ KE ZDRAVÉ KRAJINĚ

DALŠÍ ZDROJE

DALŠÍ ZDROJE ...

... www.nasekrajina.eu

... <http://www.ochranaprirody.cz>

